

Radovi Zorana D. Janjetovića o Podunavskim Švabama

Povijest Nijemaca na europskom istoku i jugoistoku, i u bivšoj Jugoslaviji, napose u Podunavlju, predmet je mnogih radova povjesničara i publicista, u prvom redu njemačkih. Unatoč svemu, do danas nema cjelovita, objektivna prikaza povijesti jugoslavenskih Nijemaca. Naime, pred historiografijom su još uvijek mnoga otvorena i neriješena pitanja.

Novi radovi o temama koje su donedavno na južnoslavenskim prostorima bile prešućivane ili jednodimenzionalno prikazivane, kao što je i povijesti Nijemaca (Folksdojčera) u Jugoslaviji, zaslužuju pozornost povjesničara i šire javnosti.

Radovi o povijesti i sudbini njemačke manjine u Jugoslaviji mr. sc. Zorana D. Janjetovića (Zagreb, 1967.), asistenta u Institutu za noviju istoriju Srbije u Beogradu, sadržajno te pristupom temi i problemu predstavljaju više no kvalitativan pomak u jugoslavenskoj/srbijanskoj historiografiji.

U magistarskom radu "Iseljavanje nemačke manjine iz Vojvodine 1944.-1948. godine" (210 str.), obranjenom 1997. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, bez predrasuda i trezveno mr. sc. Z. D. Janjetović obrađuje gotovo sva važna i nezaobilazna pitanja sudbine Nijemaca u Vojvodini od 1944. do 1948. godine: 1. "Vojvođanski Nemci pred i tokom Drugog svetskog rata", 2. "Transfer stanovništva pre i za vreme Drugog svetskog rata: ideje i praksa" 3. "Evakuacija i beg" a) "Banat - neuspela evakuacija", b) "Bačka - delimično uspela evakuacija", c) "Srem - uspješna evakuacija", d) "Prihvat i smještaj u Rajhu", 4. "Dan kasnije: Nemci u Vojvodini od oktobra do decembra 1944.", 5. "Majčica Rusija": Deportacija Folksdojčera na prinudni rad u Sovjetski savez", 6. "Logori za Folksdojčere u Vojvodini 1945.-1948. godine", 7. "Folksdojčeri i jugoslovenska diplomatija", 8. "Proterivanje Nemaca iz Jugoslavije, Mađarske, Čehoslovačke i Rumunije: kratko poređenje" i 9. "Zaključak i kratak statistički pregled".

Isti nepristran i znanstveni pristup, utemeljen na vrlo dobrom poznavanju historiografske i publicističke literature, tiska i arhivskog gradiva, potvrđuju do sada objavljeni radovi mr. sc. Z. D. Janjetovića o njemačkoj manjini u Jugoslaviji, napose u Vojvodini: "Odnosi Srba i Nemaca u Vojvodini (XVIII.-XX. vek)", *Tokovi istorije*, br. 1-2, Beograd, 1996., str. 55-70; "Prilog proučavanju položaja Folksdojčera u Jugoslaviji 1944.-1948.", *Istorija 20. veka*, br. 1., Beograd, 1996., str. 143.-152.; "Odlazak vojvođanskih Švaba - proterivanje ili iseljavanje", *Tokovi istorije*, br. 3-4, Beograd, 1997., str. 111.-117.; "Deportacija vojvođanskih Nemaca na prinudni rad u Sovjetski Savez krajem 1944. i početkom 1945. godine", *Jugoslovenski istorijski časopis*, br. 1, Beograd, 1997., str. 157-168; "Nemice u logorima za Folksdojčere u Vojvodini 1944.-1948.", u: *Srbija u modernizacijskim procesima 19. i 20. veka*, 2, *Položaj žene kao merilo modernizacije*, Beograd, 1998., str. 496.-504.; "Srbi i Nemci u Vojvodini i mađarizacija", u: *Etnički odnosi Srba sa drugim narodima i etničkim zajednicama*, Beograd, 1998., str. 115.-131.; "Vajmarska republika i nemačka manjina u Jugoslaviji", *Tokovi istorije*, br. 1-4, Beograd, 1998., str. 140.-155.; "O širenju zemljoposeda vojvođanskih Nemaca između dva svetska rata", *Godišnjak za društvenu istoriju*, br. 1-3, Beograd, 1998., str. 101.-112.; "Zeitweise getrübte Beziehungen durch die Jahrhunderte", u: *1. Dialog Symposium im Haus der Heimat*, Wien, 1998., str. 19.-23.; "Die Konflikte zwischen Serben und Do-

nauschwaben”, *Südost-Forschungen*, Bd. 58, München, 1999., str. 119.-168.; “O nacifikaciji vojvođanskih Švaba”, *Tokovi istorije*, br. 1-4, Beograd, 1999., str. 240.-260.; “Duhovni profil vojvođanskih Švaba”, *Tokovi istorije*, br. 1-2, Beograd, 2000., str. 55.-67.; “Erneuerer und Putschisten: Die lehren aus den Folgen ihres Handelns”, u: *2. Dialog Symposium im Haus Der Heimat*, Wien, 2000., str. 46.-50.; “Pitanje zaštite nacionalnih manjina u Kraljevini SHS na Konferenciji mira u Parizu 1919 - 1920”, *Istorija 20. veka*, br. 2, Beograd, 2000., str. 31.-43.; “Državotvorna ideja Srba, Hrvata i Slovenaca o nacionalnim manjinama”, u: *Dijalog povjesničara-istoričara*, 1, Zagreb, 2000., str. 173.-188.; “Istorijski uzroci odnosa Hrvata i Srba prema nacionalnim manjinama u jugoslovenskoj državi 1918.-1941. godine”, u: *Dijalog povjesničara-istoričara*, 2, Zagreb, 2000., str. 379.-393. i “Neslovenske nacionalne manjine u Vojvodini krajem Drugog svjetskog rata”, u: *Dijalog povjesničara-istoričara*, 3, Zagreb, 2001., str. 389.-401.

Knjiga mr. sc. Z. D. Janjetovića naslovljena *Between Hitler and Tito*, s podnaslovom *Disappearance of the Ethnic-Germans from the Vojvodina* (na korikama), odnosno *The disappearance of the Vojvodina Germans* (na naslovnici) objavljena je u Beogradu potkraj 2000. godine (346 str.) na engleskom jeziku u prijevodu i nakladi autora.

Knjiga *Between Hitler and Tito* rezultat je autorovih dosadašnjih bavljenja sudbinom Folksdojčera u Jugoslaviji. Knjigu mr. sc. Z. D. Janjetović posvećuje “Svim građanima bivše Jugoslavije kojima je oduzeta domovina, zbog netolerancije njihovih susjeda”.

U poglavljima knjige naslovljenim: “Between Serb and Magyar” (str. 19.-26.), “From unconsciousness to infatuation” (str. 27.-49.), “Blood thicker than water” (str. 50.-72.), “A stairway to heaven or highway to hell” (str. 73.-120.), “Weggehen auf einige Tage” (str. 121.-177.), “Homecoming or exile” (str. 178.-195.), “The day after” (str. 196.-236.), “Mother Russia” (str. 237.-255.), “Punishment for the innocent” (str. 256.-294.), “Apotheosis of hypocrisy” (str. 295.-310.), “Uniform diversity” (str. 311.-325.), “The pot calls the kettle black” (str. 326.-334.) i “The naked and the dead” (str. 335.-346.), autor prikazuje znanstveno utemeljeno i sustavno sudbinu vojvođanskih Nijemaca potkraj i nakon Drugoga svjetskog rata. Vrijednost knjige je napose u iznošenju brojnih do sada nepoznatih podataka o sudbini Podunavskih Švaba, koji u mnogočemu doprinose sagledavanju i razumijevanju novije jugoslavenske i podunavskošvapske povijesti.

Mr. sc. Z. D. Janjetović, trenutno radi na doktorskom radu “Nacionalne manjine u Kraljevini Jugoslaviji 1918.-1941. godine”, prijavljenom na Katedri za istoriju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Ukratko, mr. sc. Z. D. Janjetović je danas jedan od rijetkih jugoslavenskih/srbijanskih povjesničara koji se bave poviješću Podunavskih Švaba, a zasigurno je jedini čije je poznavanje povijesti njemačke manjine u Podunavlju respektabilno. To će, nadamo se, pokazati i njegovi budući radovi o toj temi.

Vladimir Geiger